

Mig äger ingen

Foto: Svensk Filmindustri

Mig äger ingen är fritt baserad på Åsa Linderborgs självbiografiska roman med samma namn. Filmen beskriver en flickas uppväxt hos sin hårt arbetande ensamstående pappa. Det är en berättelse om klassmedvetenhet, yrkesstolthet och drömmen om ett bättre samhälle i omvälvningarnas sjuttital. Men framför allt är det en ömsint skildring av villkorlös kärlek och frigörelse i skuggan av ett allt mer förtärande alkoholmissbruk.

Rek. för åk 9/gymnasiet

EN FILMHANDLEDNING AV LOUISE LAGERSTRÖM

Filmens handling

Lisa har just disputerat vid Uppsala universitet och övervakar förberedelserna inför firandet i en elegant festvåning. Hennes mamma undrar varför hon inte har bjudit in sin far. Samvetet slår till, tiden stannar upp och minnena för Lisa tillbaka till barndomen och förorts-

området där hon växte upp under sjuttitalet.

Då var pappa Hasse, mamma Katja och Lisa fortfarande en till synes lycklig familj. Men så, när Lisa är i femårsåldern, lämnar mamman familjen för en ny man och ett nytt liv. Pappan står handfallen men försöker hantera den nya situationen så gott han kan. Som

hårdarmästare på stadens metallverk sliter han hårt i skift och har inte riktig koll på dagstider och vad ett hem eller ett litet barn behöver. Ibland följer Lisa med till jobbet. En annan gång lämnar han av henne utanför den stängda förskolan medan det fortfarande är mörkt ute.

Lisa dyrkar sin starka pappa som kan knyckla ihop en ölburk med en hand. De är ett sammansvetsat team. Men när pappan inte har några pengar – en ansevärd del av lönen går till öl och sprit – så äter de middag hos farfar och farmor, eller får med en matlåda hem. Farfar bannar sonen för att vara en odåga som slängt bort sitt liv och äventyrar vårdnaden om sin dotter. Farmor tar honom oftast i försvar och sticker till honom pengar i smyg.

Lisa är van vid att kylskåpet gapar tomt och att hon allt som oftast får väcka sin pappa när han sover ruset av sig. Det finns inte så mycket regler hemma och lika illa som det är när pengarna är slut, lika festlig kan lönedagen bli, med restaurangbesök och nya kläder. Ett nytt draperi eller nya gardiner kan också komma på tal när pappan är på fixarhumör. De stunder nerverna gör sig påminda förmörkas däremot alltmer av alkohol och inåtvändhet.

Nere i småbåtshamnen har pappan sin stiliga träbåt uppkallad efter Lisa, eller Tussigull, som han kallar henne. Med den drömmer han om att segla iväg till det enda stället där han menar att socialismen verkligen har genomförts: Kuba.

Pappa och Lisa är länge bästa vänner, de sover tillsammans och pratar om allt. Det är de två mot världen. Men när Lisa närmar sig tonåren utsätts deras relation för större slitningar. Visserligen är hon van vid fyllorna, spyorna och den oberäkneliga tillvaron, och hennes kärlek till pappan är orubblig. Men hon besväras när han skämmer ut sig inför hennes kompisar. Allt oftare åker hon över till sin mamma som nu har fått ytterligare en liten dotter. Hos mamman förs flitiga politiska diskussioner, men på ett mer intellektuellt plan än hos pappa och stämningen alltid är välkomnande.

Pappans alkoholism förvärras, hans storslagna planer

på en världsomsegling blir avlägsna drömmar och Lisa får veta att den älskade båten har sålts. Till slut hamnar pappan på sjukhus efter att ha supit sig till ett epileptiskt anfall. Lisa sitter ensam i lägenheten, smakar ur en flaska som står kvar och dricker sig full. Dagen efter röjer hon upp i kaoset. Händelsen leder till en brytning och Lisa tyr sig till mamman och hennes familj. Pappan vill överlämna en julklapp men Lisa vägrar ta emot den eller ens träffa honom.

Mot slutet återgår filmen till inledningens disputationfest där Lisa öppnar ett kuvert som hennes pappa skickat. Den innehåller en femhundralapp. Hon ringer upp för att tacka. Senare besöker hon honom i barnomslägenheten där mycket är förändrat liksom pappan som både har slutat arbeta och dricka. De talar om hur det var de där åren. Och innan Lisa far iväg i taxi till Uppsala berättar hon att han ska bli morfar. Hon säger att hon älskar honom och lämnar honom bakom sig ute på gården.

Far och dotter, bästis och bundis

”Jag kommer aldrig att lämna dig, aldrig någonsin. Vi ska fixa det här.”

Filmens centrala tema är det starka och kärleksfulla förhållandet mellan far och dotter. Att deras relation både är speciell och laddad är tydligt redan i inledningen då Lisa inte har bjudit in sin pappa till en av de mest betydelsefulla dagarna i hennes liv. I tillbakablicksen ser vi dock en liten flicka som avgudar sin far.

Han må vara en slarver med det praktiska. Sängarna saknar lakan, skafferiet och kylskåpet gapar tomt sånär som på någon ölburk och ett paket Bregott. Oftast gör Lisa sin egen frukost, väcker pappan och ser till att de kommer iväg på morgonen. Men även om han inte är så noga med elementära saker som hårborstning, matlagning eller sovtider sätter han flickan först. Det vill säga förutom flaskan.

För lilla Lisa är pappan en draktämjare, som när han lyfter visiret bland rök och eld mellan stålugnarna på fabriken tornar upp som en sagolik riddare. En oövervinnerlig hjälte. Bakom hans rygg på pakethållaren, med armarna om hans midja, är hon trygg när de åker till dagis, till farföräldrarna, eller när det är 'båtlördag'. De gör allt tillsammans, sover tillsammans, går på krogen tillsammans och ibland följer hon med honom till jobbet.

- Lisa växer upp i en miljö som ter sig materiellt torftig men samtidigt inger en känsla av trygghet. Hon har kanske en för tunn vinterjacka och skor som passar bättre för kalas än att gå med i regn. Men hon sover i godan ro på en brits i larmet på metallverket medan pappa jobbar. Fundera över hur filmen beskriver balansen mellan en till synes bristfällig uppväxtmiljö och platser och stunder av total tillit och trygghet. I vilka miljöer finns tryggheten för Lisa? Vilka egenskaper gör pappan till en beskyddare? Hur ser deras kärlek ut? Vilken roll spelar farföräldrarna? Vilka scener utspelar sig vid deras middagsbord?

Mig äger ingen skildrar en flickas tre åldrar, från när hon som femåring ser sin far som ett ideal. De är "bästis och bundis" i en sammansvärjning mot resten av världen. Som liten tvingas hon visserligen ta ansvar för sig själv men är också bortskämd och starkt bunden till pappan. Men liten blir större och som alla ungdomar behöver Lisa göra sig självständig. Hon genomskådar när han sviker och ställer honom till svars allt oftare. Samtidigt som hon vill att pappan ska vara lycklig – hon hoppas lite på romansen mellan honom och en norsk grannfru – besvärar hon när han tappar kontrollen och gör bort sig.

Ett definitivt steg *ifrån* sin pappa tar hon sedan han hamnat på sjukhus efter en rejäl fylla. Som vuxen väljer hon att ta avstånd och när hon disputerar bjuder hon inte sin pappa till festen.

- Låten "Du lever bara en gång" med åttiotalsgruppen Noice blir på något sätt signaturen till Lisas ungdomsår. Precis som alla andra vill hon gå i skivaffärer, hänga med moppekillarna och ha roligt. Men ofta avstår hon. Hur ser hennes frigörelse ut? Vad försakar hon på grund av sin pappa? Hur markerar hon att hon inte längre är hans lilla flicka? På vilket sätt komplicerar deras starka band hennes väg mot att bli vuxen?
- Varför bjuder Lisa inte in pappan till sin disputation? Vilka känslor tror ni hon fylls av den festkvällen? Vad kan ha oroat henne inför att bjuda honom dit? Hur blir deras återförening i lägenheten strax därpå? Vad talar de om? Vad har förändrats därhemma? Hur beskriver hon sina minnen? Hur bemöter pappan dem? Vilken är känslan mellan dem i den allra sista scenen?

Filmen tar avstamp i den vuxna Lisas stora dag för att övergå till barndomen, flyta över i tonåren och sedan återkomma till den vuxna Lisa igen. Filmiskt sker detta första gången genom att bilden av kristallkronornas varma prisma ljus i festsalen övergår i det varma ljuset från stålugnarna på pappans metallverk och femåriga Lisa står som i ett regn av 'eldloppor'.

Nästa större tidshopp sker när vi fortfarande tror att vi befinner oss i barndomen och en telefonsignal ljuder i hallen. Lisa lyfter luren och svarar, nu som tonåring. I sista scenen från tonåren blickar hon ner från ett fönster på sin pappa när han varit och lämnat en julklapp hon inte velat ta emot. Scenen övergår i bilden av vuxna Lisa vid fönstret i festsalen.

- Ta gärna en diskussion kring filmens/filmers sätt att förflytta sig i tid. Vilka grepp använder man för att

byta tidsplan? Texter med "x år senare" är enkla och ofta använda sätt. Vilka andra kommer ni att tänka på? Bildmässiga eller ljudmässiga. Minns ni några minnesvärda tidshopp från film?

Två berömda filmhistoriska tidsklipp som ni kan jämföra med:

Lawrence av Arabien av David Lean

<http://www.youtube.com/watch?v=Ypul7nPcMII>

2001-Ett rymdäventyr av Stanley Kubrick

<http://movieclips.com/5aFn-2001-a-space-odyssey-movie-from-bone-to-satellite/>

I skuggan av en skilsmässa

"Min mamma tycker synd om dig som inte har någon mamma", säger en av Lisas vänner. Som skilsmässobarn i en tid när skilsmässorna hade en toppnotering (enligt SCB) i början av sjuttioalet var Lisas situation ändå ovanlig på det sättet att hon levde ensam med sin pappa. Ingen brukade ifrågasätta ensamstående mammor men att pappan hade huvudansvaret var sällsynt. Lösningen med att bo varannan vecka hos respektive förälder, som många känner igen idag, var ännu inte etablerad. Lisa har till en början en dålig relation till mamman som hon anklagar för att ha övergett henne. Mamman får snabbt ett barn till och en ny familj även om Lisa alltid är välkommen när hon vill.

- Hur ser Lisas situation ut som skilsmässobarn? Hur försöker pappan visa att han är en god far och familjeförsörjare? Hur utvecklas Lisas relation till mamman, hennes nya man och sin syster? Hur hantlar pappan att ha blivit lämnad och hur utvecklas hans relation till mamman under åren? Hur talar föräldrarna om den andre när denne inte är närvarande? Lisa gömmer sig både för mamman och pappan. Varför? Vad vill hon demonstrera?
- "Visst var det alltid kolmörkt när vi vaknade", säger Lisa till pappan när hon besöker honom i slutet av filmen. Och historien utspelar sig onekligen under

den mörkaste årstiden. Decembersvart och en lätt slaskig vårvinter i skymning. Fundera över hur filmen utifrån Lisas minne rör sig mellan mörker och ljus. Vilka miljöer är ljusa och vilka är mörka? Vilka ljuskällor används för att skapa värme och ljus i mörkret?

- *Mig äger ingen* bygger fritt på Åsa Linderborgs hyllade självbiografiska roman med samma namn. Att det är hennes subjektiva upplevelser är något regissören Kjell-Åke Andersson tagit fasta på i filmen. På vilket sätt intar han framför allt det lilla barnets perspektiv? Hur ter sig världen för henne? Vad är stort, viktigt, farligt?
- Det subjektiva perspektivet gör att vi uppfattar främst hur Lisa ser och upplever sin pappa. Men vem är Lisa? Får vi lära känna henne? Hur vill ni beskriva henne?
- "Varför fick jag inte följa med den där kvällen?" är frågan som hänger sig kvar och följer Lisa upp i vuxen ålder. Först på kvällen för disputationen konfronterar hon sin mor med frågan hur hon kunde lämna kvar sin dotter hos pappan. "Jag tyckte så synd om honom att jag gav honom det finaste jag hade", svarar mamman. Fundera över vad hon menar. Var det en bra anledning? Förstår man mammans beslut? Hur upplever ni att mammans agerande påverkade Lisa och hennes uppväxt? Hur tolkar ni titeln *Mig äger ingen*, som är citat ur en dikt av Gunnar Ekelöf

vars fortsättning lyder ”inte ens jag själv”. På vilket sätt kan den tillämpas både på Lisa och hennes pappa?

- Skilsmässor eller att föräldrar separerar är förstås lika jobbiga och känslomässiga påfrestningar idag. Föräldrar som inte kan komma överens eller låter barnen bli brickor i juridiska maktspel förekommer givetvis. Men det finns också många som kompromissar väl och får vardagen och relationen mellan barn och föräldrar att fungera bra. Varannanveckasboende har kommit att bli vanligt och är numera varken stigmatiserande eller underligt. Familjekonstellationerna kan se ut på många sätt. Två mammor och pappor, halvsyskon och ”bonussyskon”. Hur tänker ni kring separationer och barnens situation? Vad är en lycklig skilsmässa? Finns det olyckliga par som ändå håller ihop? Hur ser barn på sin roll i en skilsmässa? Vad bör de vuxna tänka på efter en skilsmässa? Vilka fördelar kan det finnas i att bo med en av föräldrarna?
- ”En pappa som lämnar – vad kul”, kvittrar dagisfröken när Hasse lämnar Lisa. Detta är sjuttioal och det var förvisso ovanligt att papporna skötte dagislämningar och hämtningar eller hushållet. Men samtidigt är det en tid när kvinnorörelsen växer sig stark och kvinnor kräver mer jämlikhet i arbetet, och jämställdhet mellan könen. Idag finns det en större jämlikhet men mammor stannar fortfarande mer hemma med små barn och ”vabbar” när barnen är sjuka. Hur ser ni på de här frågorna kring pappors och mammors roll i hemmet och i rollen som föräldrar? Finns det fortfarande en bild av att någon förälder är mer lämpad för vissa saker än den andra?

Alkoholism i hemmet

Lisas pappa är en ”glad skit”. Öl och sprit är en stor del av hans liv. Till fest såväl som till vardags. När de äter middag hos farfar och farmor ser farmor till att han alltid får öl även om farfar tittar ogillande. Alkoholproble-

men finns med redan från början och vi kan ana att en av anledningarna till att mamman har tröttnat på ett liv med Hasse är spriten.

- ”Får man inte vara lite glad?” undrar Lisas pappa om någon har åsikter om hans drickande. Problemet är att mellan de glada stunderna kommer en ångest som han inte kan hantera. Hur påverkar drickandet hans personlighet och humör? Hur ser livet ut för de två när han är uppåt respektive neråt?

”Jäntan ska äta på restaurang”. Men väl där ojar sig pappa över priserna och pengarna räcker bara till en macka och öl. Otaliga gånger väcker Lisa pappan som somnat och torkar hans spyor. För dottern är det en naturlig del av deras liv. Framför allt är det tvära kast mellan olika tillstånd. Ena dagen hittar hon honom redlös i trappuppgången och kvällen slutar i kaos, men nästa morgon har han skärpt till sig och ordnat en fin frukost med färskt bröd, ost och apelsinjuice. I takt med att Lisa blir äldre blir det som tidigare var roliga infall mer besvärande. Det kommer till en gräns när drickandet är bortom kontroll och han hamnar på sjukhus. Det kan Lisa inte förlåta honom.

- På vilket sätt tar spriten makten över pappan? Hur ser deras tillvaro ut i skuggan av hans drickande? Hur tar sig hans nyckfullhet uttryck? Hur skildras hans pendlande mellan självsäkerhet och självömkän? Vilka försök gör Lisa att konfrontera honom med missbruket? Hur blir Lisa samtidigt hans räddning i livet?
- I en av filmens starkaste scener blir pappan körd av sin bror till en langare ute på landet. Han får sin flaska och börjar häftigt halsa, för att sedan bryta ihop. I baksätet sitter Lisa. Hur upplever ni den scenen? Vad händer med pappan och hur reagerar Lisa?
- Efter att pappan supit sig till sjukhusvård befinner sig Lisa ensam i lägenheten med flaskor som ännu inte

blivit tömda. Hon smakar provande och dricker sig sedan berusad. Varför tror ni hon gör det?

- Systembolaget har drivit en kampanj där man försökt slå hål på myten att en tidig introduktion till alkohol avdramatiserar förhållandet till sprit. Hur tänker ni kring ungas alkoholdebut? Hur ser ett ”naturligt” förhållande till drickande ut, om det finns ett sådant?

Julafton i pappans familj blir en blöt tillställning som urartar i handgemäng. Högtider och långa ledigheter är för många barn med föräldrar som dricker den värsta tiden. Något som intygas av BRIS vars telefoner går varma inte minst under jul. Frågor kring egna upplevelser av alkohol i hemmet är givetvis ingenting som elever ska eller vill uttrycka i klassrummet även om läraren bör vara lyhörd för om någon vill prata. Nedan finns länkar till organisationer som kan vara ett steg på vägen för att få råd, stöd och tröst:

- <http://www.bris.se/>
- <http://www.maskrosbarn.org/>
- <http://www.socialstyrelsen.se/missbrukochberoende/barntillforaldrarmedmissbruk>
- <http://www.glomdabarnen.se/de-glomda-barnen/chaplin-natverket/>

Informationsfilmer från systembolaget om ett ”avdramatiserat” förhållande till alkohol finns här:

- <http://www.youtube.com/watch?v=nEclpKo1vAs>
- <http://www.youtube.com/watch?v=VbrzcP110rU>
- <http://www.youtube.com/watch?v=wwjOU2xKh8k>

Arbete, stolthet och klassmedvetenhet

Lisas pappa är arbetare, härdarmästare och stolt över sitt yrke. Han klagat sällan över jobbet, att det är tungt eller farligt, och inte ens den värsta baksmälla får honom att stanna hemma. Istället kallar han det för att gå en match mot draken. Däremot retar han sig på arbetarnas situation i förhållande till makten. ”Jag arbetar åtta timmar, får betalt för fyra, resten tar Wallenberg.” Vid stämpelklockan väntar han tills den slår sex för att inte få avdrag på lönen. Även farfar var arbetare på verket och drar gärna rövarhistorier om hur han ställde Wallenberg, som blir symbol för det kapitalistiska systemet, mot vägen.

Arbetarvet är något Lisas pappa är stolt över. Han försöker aldrig ge en illusion av att vara något annat. Han är särskilt förtjust över att raljera kring överklassen. Han drömmer om det klasslösa samhället och rättvisa för alla. Och kan han bara få båten i sjön far de till Kuba, det kommunistiska paradiset där man byter grejor med varandra och hämtar det man behöver i affären. Inget överflöd och ingen fattigdom.

”Vi är arbetare och är per definition fattiga. Fattigdom är att göra skillnad på människor”. Det är så klass-samhället uppstår, berättar Lisa pappa. Han pläderar för kommunismen, men inte ”den där hemska stalinvarianten, utan som det var tänkt från början”. Han ser sig själv som proletär, det vill säga en som ”lever ur hand i mun”.

- Pappan som arbetat hela sitt liv på verket och blir befordrad till bas är stolt över sitt yrke. På vilket sätt är hans arbete hans identitet? Vad är yrkesstolthet enligt er?

Arbetarklassen är pappans självklara tillhörighet och under sjuttioalet var arbetarrörelsen i Sverige stor och inflytelserik. Under decennier hade arbetarnas situation förbättrats och Sverige var tack vare efterkrigstidens samhällsutveckling präglad av en långt driven fördelningpolitik och dessutom ett av de mest jämlika länderna i Europa. En beundrad välfärdsstat. Idag talas framför allt om medelklassen.

Och de flesta politiska partier slåss om att attrahera denna stora viktiga grupp inför valet. Arbetarklassen har inte längre en lika stark röst.

- Vad beror det på tror ni? Vem säger sig tillhöra arbetarklassen idag? Hur ser vi på klasstillhörighet? Definerar vi oss utifrån något annat än våra yrken, som sociala, kulturella eller ekonomiska kriterier? Varför tror ni att arbetarklassen har förlorat en del av sin starka gemenskap och sina symboler?
- Lisa skriver en uppsats i skolan kallad ”Tjuvtider i tjuvsamhället”, klart inspirerad av pappans berättelser om samhällets ojämlikhet och klasskillnader. Den uppskattas inte av läraren. Men medan mamman tar Lisa i försvar tiger pappan och menar att man ska ligga lågt med sina politiska åsikter. ”Sossarna driver klappjakt på oss kommunister”, varnar han. Fundera över hans reaktion. Varför är han, trots sin starka politiska övertygelse, så ovillig att demonstrera eller uttrycka sina åsikter högt? På vilket sätt blir han en symbol för något större i fråga om ett samhälle i förändring?
- ”Du med ditt läshuvud, du kan bli vad du vill.” Samtidigt som pappan vill göra Lisa medveten om sin klasstillhörighet önskar han att hon ska förverkliga sina drömmar om att studera. Vilka föreställningar om sin dotters framtid har han?
- Åsa Linderborg har i en intervju berättat att hon inte gärna kallar sin väg in i den akademiska världen och ett nytt socialt sammanhang för en klassresa. Hon menar att det inte finns någon given riktning med ett lyckligt slut. Hon föredrar att kalla sig ”ekonomisk blandras”. Vad tror ni hon menar med det? Hur ser ni på det som oftast kallas klassresa? Hur kan en sådan förflyttning eller förändring av en livssituation se ut idag? Är det bara en ekonomisk resa?

Filmen speglar också en skillnad mellan de som verkligen var arbetare och de som ideologiskt stod på arbetar-

nas sida men hade andra yrken och kom från välbeställd medelklass. Vi hör diskussioner i mammans hem som handlar om att proletärer är det finaste som finns och att de gärna vill identifiera sig med arbetarklassen. När det är demonstrationer på torget följer Lisa med mamman, hennes familj och vänner, medan pappan antingen arbetar eller står avvaktande och betraktar det hela på avstånd.

- Båda Lisas föräldrar har visioner om det klasslösa samhället men de närmar sig sin utopi med olika perspektiv och metoder. Hur ser dessa ut? Hur beskriver de vägen till det klasslösa samhället? Vilken symbolisk betydelse har båten för pappa och Lisa?

Tidsanda och politik

”Vi lever i brytningstider, i brytningstider, där känslan glider mellan sambandsteknik och flyktromantik” sjöng man i Margareta Garpes och Suzanne Ostens teaterpjäs *Kärleksföreställningen* 1973.

Mig äger ingen utspelar sig till stor del under sjuttioalet. Något som sätter sin prägel på och utgör fond åt berättelsen. Det var en förändringarnas tid när industri-samhället började övergå i ett tjänstesamhälle. Men i förorten utanför Västerås där filmen utspelar sig är ASEA fortfarande det dominerande storföretaget och metallverken en stor lokal arbetsgivare. Oljekris och lågkonjunktur präglade hela världen samtidigt som många unga engagerade sig mot politiska händelser som Vietnamkriget, militärkuppen i Chile och militärjuntan i Grekland. Vänsterrörelsen och miljörelsen växte sig starka och att demonstrera och ockupera var en del av det

aktiva motståndet mot rådande politik.

”Måste ni prata politik? Ni kommer bara att bli osams”, vädjar farmodern under julmiddagen där långt ifrån alla delar den nya tidens ideal. Hasses bror gör sig lustig över könskampen och män i velourbyxor och menar att kvinnoförbunden splittrar arbetarrörelsen. Lisas mamma är starkt politiskt engagerad och står på barricaderna men menar att det snarare är socialdemokraterna som har lurat arbetarrörelsen och svikit den genom att gå kapitalets ärenden med löften om någon semestervecka extra för att de ska hålla sig lugna.

- Politik är en viktig del i båda föräldrarnas liv. Lisa lär sig tidigt om samhällets orättvisor och det politiska läget i världen. Hennes pappa betonar att man ska tala om viktiga saker. Inte om skit som platådojor eller Svensktoppen utan Chile, Grekland eller Nicaragua. Hur ser deras samtal ut? Vad vill pappan förmedla till sin dotter? Vilka är hans drömmar?
- Sjuttioalet var som sagt en tid då det politiska engagemanget var starkt och samhällsdebatten genomtyrad av starka ideologiska strömningar. I Lisas hem hänger en affisch med Lenin och från stereon hemma hos mamman hörs proggmusik. Fundera över hur den tidens politiska klimat gör sig påmint i filmen? Hur ser det ut idag? Vilka ämnen och ideologier dominerar debatten i vårt samhälle? Vad betyder politik i era liv? Vad engagerar er? Politiska partier, ideologier, enstaka frågor eller rörelser?
- På julafton rullar *Karl-Bertil Jonssons julafton* på tv i filmen. En liten komisk detalj eftersom Per Åhlins och Tage Danielssons animerade film har blivit en stark jultradition nu fyra decennier senare. Varför tror ni att filmen har överlevt med sitt klart politiska budskap?
- Film blickar gärna tillbaka i tiden. Samtidigt som *Mig äger ingen* återupplivar sjuttioalet är Lukas Moodysson aktuell med *Vi är bäst!* som är en åttioalstripp.

Allt detta manifesteras givetvis i scenografi, kläder och tidsmarkörer som ni säkert känner igen som tids- typiska. Men också som något tillhörande en svunnen tid. Fundera över vad som bidrar till sjuttioal- estetiken i form av kläder, inredning och andra mate- riella ting. Vad känner ni igen? Vad känns daterat? På vilket sätt relaterar de till sjuttioalet idag? Hur kommer det sig att det fortfarande finns en vurm för sjuttioalet? Är det en romantisk retrotrend eller kan den rymma något mer?

Läs och titta vidare

- *Mig äger ingen* av Åsa Linderborg, 2007, Bokförlaget Atlas
- *Svinalängorna* av Pernilla August, 2010
<http://www.sfi.se/PageFiles/13931/svinalangor.pdf>
Boken med samma namn är skriven av Susanna Alakoski och utgiven på Bonniers
- *The Squid And The Whale* av Noah Baumbach, 2005
<http://www.sfi.se/sv/filmiskolan/Filmhandledning/Filmhandledning/The-squid-and-the-whale/>

Produktionsuppgifter

Sverige, 2013

Regi: Kjell-Åke Andersson

Manus: Pia Gradvall efter Åsa Linderborgs roman

Producent: Francy Suntinger

Foto: Jonas Alarik

Klippning: Kristofer Nordin

Musik: Niko Röhlcke & Gaute Storaas

I rollerna

Mikael Persbrandt—Hasse

Ping Mon Wallén—Lisa 5 år

Saga Samuelsson—Lisa 11 år

Ida Engvoll—Lisa 23 år

Tanja Lorentzon—Katja

Sten Ljunggren—Farfar

Tekniska uppgifter

Längd: 110 min

Censur: 11 år

Svensk premiär: 2013-11-08

Distribution: AB Svensk Filmindustri, 169, 86 Stockholm. 08-680 35 00. sffilm@sf.se

OBS! Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution efter att den slutat visas på ordinarie biografrepertoar. För att lära mer om distribution se www.sfi.se/filmdistribution.

Redaktion: Maria Katerine Larsson, Film i skolan, Svenska Filminstitutet, 2013.